

In het tweede nummer van Infoblad Mediation in Strafzaken is vooral veel aandacht voor afgeronde zaken, vertellen mediators wat MiS bijzonder maakt en is ook speciale aandacht voor de waarde van mediation in het jeugdstrafrecht. Lees bijvoorbeeld het interview met Rianne de Back, coördinerend jeugdofficier van justitie op blz. 12.

INHOUD

- p.2 Voorwoord door Judith Uitermark
- p.4 MiS Landelijk ingevoerd
- p.6 Column Gerrit van der Burg
- p.7 Cijfers en grafieken 2017
- p.8 Isabeth Mijnaerends
- p.9 Cijfers jeugdzaken
- p.12 Interview Rianne de Back
- p.19 Contactgegevens
- p.19 Aankondigingen/Meer Lezen/Zien
- p.20 Bijlage

COLOFON

Redactie Infoblad:

Judith de Best
Jolien Boeding
Marieke Hendriks
Jacqueline van Rijn
Judith Uitermark
Marlène Panis (hoofdredacteur)

Naast 'de mediators aan het woord' bijdragen van Kim Roelofs, Jaap Spigt, Désiree Looten, Marion Uitslag, Paulien Defoer en met dank aan alle mediationfunctionarissen.

Om je aan te melden voor het Infoblad en voor opmerkingen of vragen:
infodesk-mediation@rechtspraak.nl

Voorwoord Infoblad MiS

Voor u ligt het tweede Infoblad Mediation in Strafzaken (MiS), boordevol ervaringen vanuit de praktijk.

Een praktijk die plaatsvindt in de vervolgings- en berechtingsfase waarbij officieren van justitie en strafrechters zaken verwijzen naar mediation. Dat kan inmiddels in het hele land, nu mediation in strafzaken na drie succesvolle pilotjaren in zes regio's door de steun van de Tweede Kamer landelijk is uitgerold naar alle elf arrondissementen. En niet alleen bij de rechtbanken en parketten, maar ook bij de gerechtshoven worden nu strafzaken verwezen en wordt ervaring opgedaan en gedeeld.

Omdat het nadat de Tweede Kamer begin december 2016 vervolfinanciering had verstrekt, nog tot mei duurde voordat het Ministerie van VenJ groen licht gaf op de aanvraag voor 2017, was het spannend hoe het na deze periode van stilstand zou gaan met de instroom van nieuwe zaken en hoe de praktijk zich verder zou gaan zetten in de vijf nieuwe regio's. Gelukkig zijn er volop aanmeldingen en slagen wederom enorm veel mediations. Tot medio september zijn 479 zaken verwezen, waarvan de meesten pas na de officiële doorstart per begin mei. Dit is een prima resultaat, zeker gelet op de zomerluwte.

Van deze 479 zaken werden, na onderzoek door het mediationbureau, 326 zaken daadwerkelijk opgestart. Verheugend is dat ook met de nieuwe regio's erbij maar liefst 81,2 % is geslaagd. Dat betekent dat 265 keer verdachten en slachtoffers met elkaar de dialoog zijn aangegaan, meestal de confrontatie hebben aangedurfd en afspraken over schade en herstel hebben gemaakt.

Door de landelijke uitrol zijn de werkprocessen van de mediationbureau's geüniformeerd en vastgelegd, waardoor de nieuwe regio's goed konden opstarten.

Ook zijn de nieuwe regio's allemaal gekoppeld aan een ervaren regio, waardoor expertise kon worden overgedragen. Ook de landelijke opleidingsdag heeft daartoe bijgedragen. Maar het meest van al is de bevoegenheid waarmee mediators en mediationfunctionarissen hun werk doen, de reden van het succes. En niet te vergeten, al die officieren en rechters die een zaak voor zich hebben en inzien wanneer het zinvol kan zijn om verdachten en slachtoffers met elkaar onder regie van een deskundige mediator in dialoog te brengen. Na de verwijzing door de officier of rechter, onderzoekt het mediationbureau de zaak. Daarbij viel dit jaar 32% af en dat is belangrijk. Belangrijk, omdat dat betekent dat verdachten en slachtoffers die wél besluiten om deel te nemen aan mediation, goed geïnformeerd weten waar ze aan beginnen. En dat verklaart dan ook de hoge slaagcijfers want van elke 10 mediations die starten, slagen er gemiddeld maar liefst 8.

De trend dat steeds vaker MiS in zwaardere strafzaken wordt ingezet en de uitkomst daarvan meeweegt in de straf die vervolgens wordt opgelegd, zet zich door. Vooral in verkeerszaken worden steeds vaker prachtige resultaten geboekt. Een andere belangrijke ontwikkeling is dat jeugdzaken nu goed worden aangehaakt. Mede dankzij de betrokkenheid van de landelijke jeugdofficier Isabeth Mijnaerends en een aantal gedreven jeugdofficieren is het gelukt om een landelijke werkwijze te ontwikkelen. Hierbij werd ook de Raad voor de Kinderbescherming betrokken. Immers, als in een jeugdzaak wordt bekeken of kan worden verwezen naar mediation, is de input van de Raad van belang en ook is het belangrijk dat de Raad bij het uitbrengen van haar advies in de strafzaak op tijd beschikt over de uitkomst van de mediation zodat deze in dat advies betrokken kan worden.

Het openbaar ministerie (OM) en de zittende magistratuur (ZM) hebben in de pilots steeds samengewerkt en zullen dat in de toekomst blijven doen omdat door de kracht van die samenwerking de MiS praktijk zo succesvol van de grond is gekomen en zich krachtig blijft door-ontwikkelen. De tijd is gekomen dat mediation in strafzaken een vaste plaats in het strafrechtarsenaal krijgt nu er zowel een wettelijke basis ligt in artikel 51h van het Wetboek van Strafvordering als een landelijk succesvolle praktijk, die is ingericht bij zowel OM als ZM. MiS behoeft thans een verdere structurele financiering. Hoewel de beleidsarme begroting van het Ministerie van JenV voor 2018 geen middelen beschikbaar heeft gesteld voor MiS en de financiering op 31 december 2017 vooralsnog eindigt, is het nauwelijks voorstelbaar dat de gerealiseerde praktijk zal stoppen. Wij rekenen erop dat de politiek MiS ook in 2018 zal voorzien van vervolfinanciering. Het regeerakkoord geeft hiertoe ook handvaten, waar het vermeldt dat als onderdeel van de innovatieagenda ook wordt gezien of herstelrecht een prominentere rol kan krijgen en zeker in jeugdzaken.

door: Judith Uitermark,

*Landelijk ZM-Coördinator Mediation in Strafzaken,
tevens strafrechter in de rechtbank Noord-Holland*

MiS Landelijk ingevoerd

Naast een doorstart bij de zes pilotrechtbanken is MiS sinds mei 2017 ook ingevoerd bij alle andere rechtbanken en de gerechtshoven. Dit betekent dat MiS nu in heel Nederland mogelijk is waarmee de rechtsongelijkheid is opgeheven. We waren benieuwd hoe het met de nieuwelingen gaat. Een belronde langs de de mediationbureau's van het Hof Den Haag, Hof Amsterdam, Rechtbank Noord-Nederland, Rechtbank Midden-Nederland, Rechtbank Gelderland en Rechtbank Limburg levert de volgende informatie op:

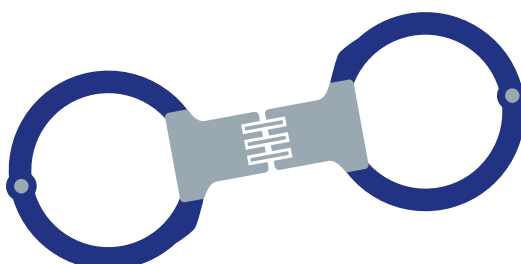
Alle niet-pilotrechtbanken en hoven geven aan dat MiS nu goed op gang komt. De cijfers liegen er ook niet om: Midden-Nederland 60 zaken, Gelderland 24 zaken, Hof Amsterdam 21 zaken, Noord-Nederland 11 zaken, Limburg 6 zaken en Hof Den Haag 3 zaken.

Bij de rechtbanken worden ongeveer 75% van de zaken verwezen door het OM en ongeveer 25% van de zaken door de rechterlijke macht. Het merendeel van de zaken betreft mishandeling, maar ook vernieling, stalking, burengeschillen en bedreiging komen voor.

Bij de hoven worden in Amsterdam vooral zogeheten artikel 12 Sv-zaken aangemeld, waarbij door het slachtoffer bezwaar is gemaakt tegen de beslissing van de officier van justitie om niet te vervolgen, en die door de raadsheren naar mediation worden verwezen. In Den Haag zijn het vooral langlopende burengeschillen die ter zitting zijn verwezen.

Alle mediationfunctionarissen geven aan dat sinds de invoering van MiS hun werk erg is veranderd; strafzaken zijn veel bewerklijker dan "gewone" mediations. Wat niet is veranderd is de neutrale rol en de spin-in-het-web positie van het mediationbureau; alle strafzaken worden bij de mediationbureau's aangemeld. De mediationfunctionarissen hebben er een aantal nieuwe en belangrijke taken bijgekregen. Voor het welslagen van MiS is een goede voorbereiding van partijen en het geven van juiste informatie cruciaal. Ook anders is samenwerking met het OM en veel meer en intensiever contact met andere procespartijen, zoals met de strafmediators om een goede match te kunnen maken. Voor de meeste mediationfunctionarissen is kennis van het straf(proces)recht nieuw en ook hebben ze andere gesprekstechnieken en extra vaardigheden moeten aanleren. Allemaal zeggen ze dat ze in hun nieuwe rol zijn gegroeid. Daarnaast vinden de gesprekken op de rechtbank plaats, én met twee-, in plaats van één mediator en maken de korte doorlooptijden en vaste termijnen een strakke planning en veel organisatie en overleg noodzakelijk.

De mediationfunctionaris legt in elke zaak telefonisch contact met verdachte en slachtoffer om het mediation-aanbod te bespreken. Altijd onderzoekt de mediationfunctionaris als eerste of bij de verdachte ten minste de bereidheid is om verantwoordelijkheid te nemen voor het eigen aandeel én of er (een begin van) bereidheid is met het slachtoffer/aangever in gesprek te gaan. Pas nadat de verdachte "ja" heeft gezegd wordt contact

opgenomen met het slachtoffer/aangever. Die gesprekken zijn intensief en kosten tijd.

En, zoals Christine Momigny van mediationbureau Midden-Nederland zegt: "het is heel belangrijk dat je je woorden – in gesprekken maar ook in brieven of mails – uitermate zorgvuldig kiest omdat je geen verkeerde of onjuiste informatie wil geven, valse verwachtingen wil wekken, onrealistische beloftes wil doen of het slachtoffer wil beschadigen.' Ook heeft zij er aan moeten wennen dat die gesprekken, vooral met slachtoffers, veel emotioneler verlopen vanwege de – vaak – ingrijpende gevolgen die de gebeurtenis op het leven en de directe omgeving van de betrokkenen heeft gehad.

Wat Christine als heel positief van MiS ervaart is de veel intensievere samenwerking met de collega-mediation-functionarissen en de Infodesk in Den Haag. Omdat er wordt gewerkt met een landelijke uniforme werkwijze in MiS kan zij altijd één van de (meer) ervaren collega's om advies vragen of een collega bellen om te overleggen. Tot slot wil Christine meegeven dat (het organiseren van) mediation in strafzaken haar veel voldoening geeft; De voorbereidende-, en gezamenlijke gesprekken vinden plaats op de rechtbank en het is bijzonder om te zien hoe blij en opgelucht partijen én de andere betrokkenen zijn na een geslaagde mediation. De hoge slagingspercentages (83% in MNL) maken haar heel gelukkig.

MEDIATOR AAN HET WOORD

INGEBORG VAN 'T HOFF

Wat maakt MiS voor jou bijzonder (in vergelijking tot "gewone" mediations)?

Mediation in strafzaken is voor mij een bijzondere vorm van mediation, omdat het partijen in korte tijd de kans geeft om dat wat er tussen hen speelt op te lossen. Wat mij daarbij vooral opvalt, is dat het mensen – als de mediation volledig slaagt – in emotionele zin rust geeft. Er valt een last van hun schouders. Ze kunnen de kwestie afsluiten en zijn dankbaar dat mediation in strafzaken bestaat.

Wat of welke MiS-gebeurtenis heeft de meeste indruk op je gemaakt en waarom?

Het meeste indruk heeft een mediation gemaakt waarbij twee sinds zeer lange tijd bevriende heren op leeftijd, die elkaar door miscommunicatie in de haren waren gevlogen, na een geslaagde mediation tegen elkaar zeiden: 'zullen wij een visje gaan eten?'

COLUMN GERRIT VAN DER BURG,
VOORZITTER COLLEGE VAN PROCUREURS-GENERAAL, OPENBAAR MINISTERIE

Liever een gesprek dan een boete

Toen ik als officier van justitie werkte, zag ik in de praktijk zeker voorbeelden waarbij ik een geldboete eiste, maar waar een gesprek tussen verdachte en slachtoffer veel effectiever zou zijn geweest. Dat ging dan over zaken als burenruzies, agressie in het verkeer of vernielingen in horecagelegenheden. Destijds was mediation nog niet beschikbaar op de manier zoals we dat nu gelukkig hebben. Mijn collega's en ik vonden het in sommige gevallen wel belangrijk om verder te kijken dan het strafbare gedrag en te zien welke relatie er tussen verdachte en slachtoffer bestond. Daarom regelden we soms via de politie een ontmoeting op het parket tussen de partijen, of we organiseerden een gesprek, waarbij iemand van de reclassering of Slachtofferhulp Nederland als bemiddelaar optrad. Wij moesten dat destijds zelf organiseren en ik ben blij dat onze officieren nu kunnen doorverwijzen naar professionele mediationbureaus.

Foto: Friso Keurjs

Een voorbeeld van hoe goed dat werkt, hoorde ik een tijdje terug tijdens één van de ZSM-diensten, die ik af en toe meedraai. De zaak ging over een man die al een tijdje door jongens uit zijn buurt werd gepest en waarbij er ook wel eens wat vernield werd. Deze jongens werden door de politie gehoord en ook met de man werd gesproken. De politiecollega en de officier van justitie voelden aan dat er meer aan de hand was. En dat klopte: de man bleek een hersenaandoening te hebben, waardoor zijn karakter zodanig was veranderd, dat hij nogal nors was geworden. De jongens reageerden daarop met hun pesterijen. Beide partijen stonden open voor een mediationgesprek en ze zijn met elkaar om tafel gaan zitten. Je zag dat er ruimte kwam voor uitleg en zo ontstond er begrip voor elkaar. De pesterijen waren daarmee meteen afgelopen en de man en de jongens leven nu weer probleemloos naast elkaar in de wijk. Daarin zie ik op een heel concrete manier de meerwaarde van mediation in de maatschappij.

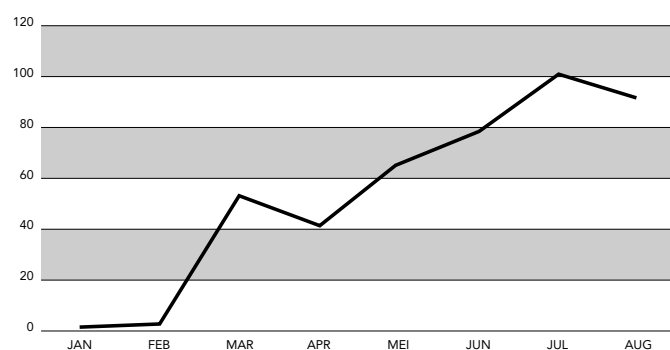
Mediation lijkt misschien voor sommigen een oplossing buiten het strafrecht om, maar het maakt wel degelijk deel uit van het strafrecht. De mogelijkheid en uitkomst van een mediation neem je mee bij de afdoening van een zaak en je moet het zien als één van de onderdelen in de instrumentenkist van een officier van justitie. Collega's zijn zich bewust van die mogelijkheid en zullen zeker geschikte zaken doorverwijzen voor mediation.

Ik ben heel blij dat het regeerakkoord openingen laat om mediation uit te breiden en dat moet naast het, in het akkoord genoemde, bestuurs- en civielrecht natuurlijk ook gelden voor strafrecht. Ik vind mediation een belangrijk instrument, waarbij de uitkomst, maatschappelijk gezien, veel waarde kan hebben. Het is mooi dat het nieuwe kabinet hier oog voor heeft.

Cijfers en Grafieken

In de periode januari-september 2017 zijn 479 zaken naar mediation verwezen. Hiervan vonden 377 verwijzingen plaats vanaf de pilot-arrondissementen, die na een onderbreking van 3 maanden de verwijzingen konden hervatten, en 102 verwijzingen van nieuwe arrondissementen, inclusief de hoven.

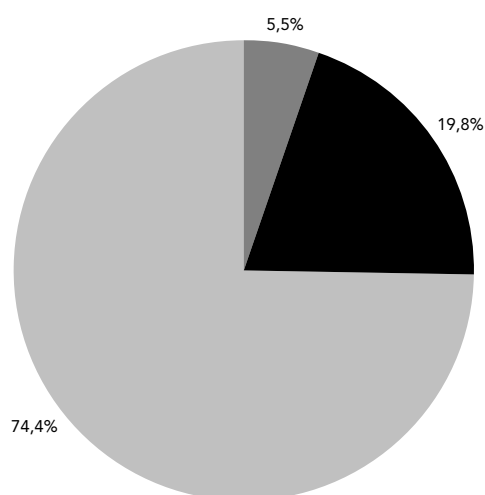
Verwijzingen MiS per maand (jan-aug 2017)

Na onderzoek door de mediationbureau's en het verstrekken van nadere informatie aan partijen blijkt een deel van de verwijzingen niet te starten omdat er bij (een van de) partijen geen bereidheid bestaat tot deelname; 32 % viel af, 326 mediations zijn gestart.

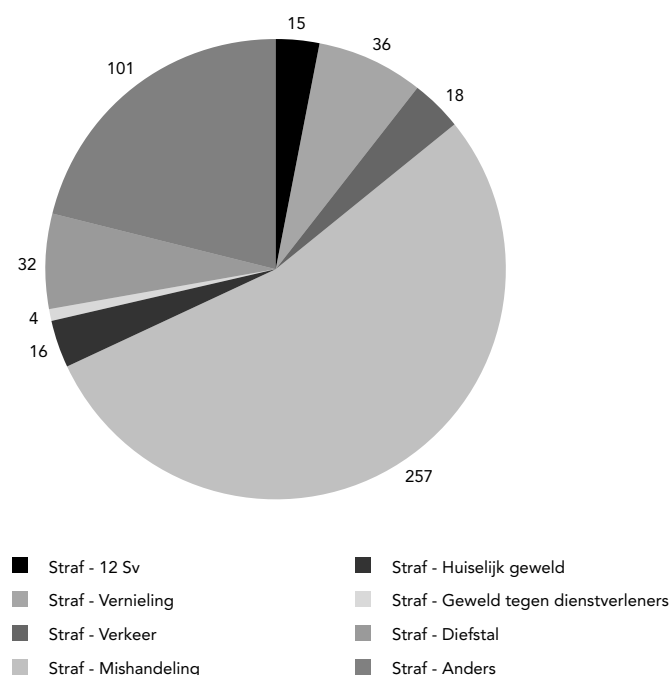
Resultaten MiS jan-sep 2017

Van de gestarte zaken slaagt 81,2 %.

■ Overeenstemming ■ Gedeelt. Overeenstemming ■ Geen Overeenstemming

Zaaksoorten MiS jan-sep 2017

De zaken in de categorie "straf- anders" zijn vooral bedreigingen. Dit zijn soms bedreigingen via 'social media', maar meestal verbale en fysieke bedreigingen. Daarnaast zitten in deze categorie burenruzies, openlijke geweldpleging en stalkingszaken.

Duur MiS-traject jan-sep 2017

Gemiddelde doorlooptijd in dagen	24,1
Gemiddeld aantal bijeenkomsten	1,4
Gemiddeld aantal contacturen	8

ISABETH MIJNARENDS, LANDELIJK JEUGDOFFICIER, PROGRAMMATEAM JEUGD, GEZIN EN ZEDEN: HOPELIJK WORDT HET KUNNEN VERWIJZEN NAAR MIS EEN VAST ONDERDEEL IN JEUGDZAKEN.

Kunt u vanuit uw achtergrond vertellen wat MiS in jeugdstrafzaken zinvol maakt en waarom u heeft meegewerkt aan de ontwikkeling van een landelijke werkwijze MiS in jeugdstrafzaken, samen met de Raad voor de Kinderbescherming en ZM?

Als landelijk coördinerend jeugdofficier ben ik er een groot voorstander van dat mediation in jeugdstrafzaken voor alle jeugdige verdachten en veroordeelden op een uniforme wijze beschikbaar is. Vanuit de pedagogische doelstellingen van het jeugdstrafrecht, en expliciet onderschreven in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, is het van belang dat de jeugdige op enig moment in de gelegenheid wordt gesteld het goed te maken met zijn slachtoffer.

Het is belangrijk dat dit proces op een uniforme wijze, en begeleid door deskundigen, aan de jeugdige wordt aangeboden. Dat kan in elke fase van het strafproces, dus vanaf de vervolgingsbeslissing tot aan moment van dagvaarden, en bij elke zaak die zich daarvoor leent. Uiteraard doet dit niets af aan de vervolgingsbeslissing van de officier van justitie, maar neemt deze de uitkomst

van de mediation wel mee in zijn vervolgingsbeslissing en strafeis. Ook de rechter ter zitting houdt met een positief afgeronde mediation rekening in zijn uitspraak. Het OM gelooft, mede op basis van internationale ervaringen met restorative justice, in deze aanpak. Het heeft veel impact op zowel dader als slachtoffer en kan bijdragen aan het verantwoordelijkheid nemen voor het gepleegd gedrag.

Om het professioneel en deskundig te laten gebeuren is begeleiding van dit landelijk proces via de mediation-bureaus van groot belang. Elke jeugdzaak is weer anders en vraagt maatwerk waarbij kennis en kunde over jeugdigen is vereist. De ervaringen tot nu toe zijn zeer bemoedigend, dus hopelijk wordt mediation in jeugdstrafzaken een vast onderdeel van het afdoeningspalet.

Cijfers Jeugdzaken

Aangemelde Jeugdzaken sinds de doorstart vanaf mei 2017, waarbij in ieder geval de verdachte(n) minderjarig is/zijn.

Locatie	aangemeld	niet gestart	niet geslaagd	overeenkomst	in behandeling
RB Amsterdam	5	4	-	-	1
RB Den Haag	8	4	-	2	2
RB Gelderland, Arnhem	5	1	-	1	3
RB Midden-Nederland	12	1	-	6	5
RB Noord-Holland	16	7	1	5	3
RB Oost-Brabant	5	-	-	2	3
RB Overijssel	2	-	-	2	-
RB Rotterdam	5	1	-	3	1
RB Zeeland-West-Brabant	8	3	-	2	3

* Van de overige locaties zijn er geen cijfers ontvangen

Bij Rechtbank Noord-Holland zijn de meeste jeugdzaken aangemeld. Te verklaren omdat er in Noord-Holland bijzondere aandacht is voor mediation in jeugdstrafrecht. Rianne de Back is coördinerend jeugdofficier van justitie in Haarlem (zie interview op blz. 12). Ook de goede samenwerking met de Raad voor de Kinderbescherming zorgt voor meer verwijzingen in jeugdzaken.

Op de tweede plaats staat rechtbank Midden-Nederland. We hebben mediationfunctionaris Christine Momigny gevraagd wat haar geheim is om het succes en het hoge aantal aangemelde jeugdstrafzaken te verklaren?

Christine vertelt dat in Midden-Nederland de aanmelding van jeugdstrafzaken is gaan lopen nadat in juli 2017 op een landelijke Inspiratiedag van de Raad Voor de Kinderbescherming, aan een van de Ronde Tafels voorlichting is gegeven over MiS in jeugdstrafzaken. Daar is een Utrechtse Raadsonderzoekster geïnspireerd geraakt. Zij heeft er in één specifieke jeugdzaak bij de jeugdofficier van justitie op aangedrongen de zaak te verwijzen naar het mediationbureau. Nadat mediation in die eerste jeugdzaak succesvol en met een vaststellingsovereenkomst is afgerond, heeft de RvdK in Utrecht met het OM een werkgroep opgericht. Sindsdien worden er regelmatig jeugdstrafzaken door het OM naar het mediationbureau verwezen. Daarnaast – zo vertelt Christine – besteedt zij heel veel aandacht aan een juiste match van mediators en jeugdstrafzaken, omdat in jeugdzaken de ouders meestal nadrukkelijk een rol hebben in de mediation en de mediators in staat moeten zijn om zowel met de ouders als met de jeugdigen om te gaan. En met resultaat, want bijna alle aangemelde zaken zijn ook gestart én geslaagd.

HERSTEL VOOR MINDERJARIG SLACHTOFFER

Twee jonge dames (17 jaar, van Turkse afkomst) worden laat in de nacht in een kroeg met een wapen bedreigd door een volwassen jonge man (ook van Turkse afkomst). De politie wordt gebeld en de man wordt ter plekke opgepakt, meegenomen en vastgezet. De man blijkt meer op zijn kerfstok te hebben, dus zal langere tijd vastzitten.

De advocaat bespreekt de mogelijkheid van mediation met de man. Die wil graag in gesprek met de dames. Dus in dit geval op initiatief van de verdachte, wordt contact gelegd met het mediationbureau. Het mediationbureau overlegt met de officier van justitie en die gaat akkoord met mediation.

Het mediationbureau neemt contact op met de dames. Een van de jongedames wil met de man in gesprek. Eerst spreken de mediators apart met het slachtoffer en haar moeder, bij haar thuis. Ze vindt het spannend, maar wil dat de man weet wat de impact van deze gebeurtenis op haar en haar familie is geweest. Daarbij is ze bang dat hij vrienden heeft die nog wraak willen nemen, omdat hij door haar nu vast zit. Ze wil weten of haar angst terecht is. Maar om dezelfde reden wil ze de man in eerste instantie niet zelf zien. Haar moeder zal eerst met hem in gesprek gaan en dan haar erbij halen als het goed voelt.

Het intakegesprek met de man is in de PI. Hij vindt het verschrikkelijk wat hij gedaan heeft. Hij weet er weinig meer van omdat hij erg onder invloed van alcohol was. Hij weet nog dat hij vond dat de meisjes daar niet hoorden, zo laat 's nachts in die 'foute' kroeg, dat was geen plek voor Turkse dames. Maar hij had natuurlijk nooit moeten bedreigen met een wapen, dat vindt hij heel erg.

Een paar dagen later is het gezamenlijk mediation-gesprek in de PI. De man zit gespannen te wachten in de bezoekerskamer. Eerst komt de moeder binnen. Al snel is het gesprek in volle vaart en worden ervaringen uitgewisseld. De man herhaalt hoe erg hij het vindt. Hij wil het goedmaken en vraagt hoe? Kan hij voor de familie koken als hij weer vrij is?

Dat gaat de moeder te ver. Maar ze ziet wel het berouw van de man en zijn woorden klinken oprecht. Moeder haalt haar dochter erbij. Die al snel in het gesprek moet lachen van opluchting: dit is een hele andere man dan die ze in gedachten had. Ze had een enge 'maffia-man' in gedachten, dit is een goedverzorgde keurig uitzijende jongen. Hij vertelt hoe hij die avond was overmand door de alcohol, niet goed te praten, maar hij had dit nooit willen doen. Even later komen ook zijn vrouw en zoontje van twee jaar de bezoekersruimte in. Iedereen ziet hoe de man opfleurt als hij zijn kind ziet. Gedurende het gesprek worden steeds meer persoonlijke verhalen uitgewisseld. Het gesprek gaat door tot het einde van de bezoektijd. De jongedame is opgelucht en blij als ze de PI uit loopt. Hiermee kunnen zij en haar moeder de situatie goed afsluiten.

DODELIJK ONGEVAL, VEROORZAAKT DOOR EEN JEUGDIGE BESTUURDER

De jeugdige verdachte bestuurde een voertuig en reed op de openbare weg, een tweebaansweg. Hij wilde linksaf slaan en heeft daarbij een hem tegemoetkomende motorrijder over het hoofd gezien. De motorrijder kon het voertuig niet meer ontwijken, reed tegen het voertuig en is overleden.

Het aanbod mediation werd eerst aan verdachte gedaan. De verdachte liet vrij snel weten dat hij gebruik wilde maken van het aanbod. Op het aanbod aan de nabestaanden werd gereageerd door de zwager van het overleden slachtoffer. Hij wilde graag het gesprek aangaan met de verdachte. De zoon van het slachtoffer, een minderjarige jongen, wilde eventueel ook meedoen.

De mediators hebben eerst met de verdachte en met de familie van de nabestaande apart gesproken. Allen stemden in met een gezamenlijk gesprek. Daarbij waren aanwezig de jeugdige verdachte en zijn ouders en de zwager van het overleden slachtoffer. De zoon van het slachtoffer is niet bij de mediation aanwezig geweest, omdat hij nog niet toe was aan een confrontatie met de verdachte. Een ontmoeting in de toekomst werd door hem niet uitgesloten.

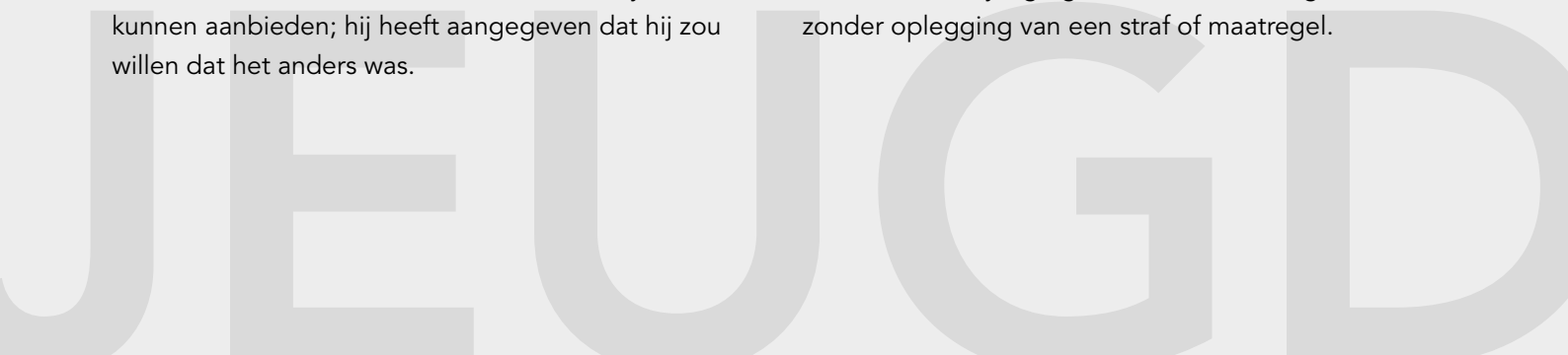
Tijdens de mediation hebben partijen op uiterst zorgvuldige en respectvolle wijze openheid gegeven naar elkaar over de betekenis van het ongeval en de impact ervan op hun leven en dat van hun familieleden, in het bijzonder over de impact voor de zoon van het slachtoffer. De zwager vond het belangrijk om aan de verdachte te laten weten dat er wat hem betreft drie slachtoffers zijn, namelijk zijn overleden zwager, diens zoon en de verdachte. De verdachte heeft zijn excuses kunnen aanbieden; hij heeft aangegeven dat hij zou willen dat het anders was.

De bij de mediation aanwezige meerderjarigen hebben naar elkaar uitgesproken dat zij zich zullen inspannen om ervoor te zorgen dat het welzijn en de ontwikkeling van de betrokken jeugdigen zo min mogelijk onder het ongeval te lijden heeft. De verwachting bij alle partijen is dat de ontmoeting en het contact met elkaar en de daarbij ervaren betrokkenheid en verbondenheid voor hen allemaal een positieve bijdrage zal leveren in hun verwerkingsproces.

De zwager heeft de rechter uitdrukkelijk gevraagd de zienswijze van de nabestaanden, namelijk dat het een noodlottig ongeval betreft, in de overwegingen over het voortzetten van de procedure of het bepalen van de strafmaat mee te laten wegen.

De rechtbank heeft de jeugdige verdachte vrijgesproken van het misdrijf dood door schuld in het verkeer. Wel achtte de rechtbank hem schuldig aan het begaan van een overtreding, namelijk het veroorzaken van gevaar op de weg.

De rechtbank hield er in de strafmaat rekening mee dat de jeugdige dus geen misdrijf pleegde, maar een verkeersfout in de vorm van een overtreding maakte. De rechtbank hield er verder rekening mee dat de jeugdige geen strafblad heeft en via mediation in contact is gekomen met de nabestaanden en dat dit traject voor beide partijen op een positieve manier is afgerond. Het overlijden van het slachtoffer en het leed van de nabestaanden hebben de jeugdige erg aangegepen. De rechtbank oordeelde dat het ongeval en de gevolgen daarvan een zodanige impact op hem heeft gehad, dat het opleggen van een straf geen meerwaarde meer heeft. De jeugdige is daarom schuldig verklaard zonder oplegging van een straf of maatregel.

INTERVIEW RIANNE DE BACK

“Het levert partijen echt wat op.”

“Ik hoop van harte dat mediation in het strafrecht behouden blijft. Want het levert de partijen echt wat op en het voorkómt dat het opnieuw misgaat.” Vijf vragen aan Rianne de Back, coördinerend jeugdofficier in Amsterdam.

Waarom vind je mediation belangrijk?

“Omdat een verdachte – op mijn terrein: een minderjarige – in contact met het slachtoffer of de aangever komt. Mits beide partijen daarvoor openstaan. Excuses kunnen worden aangeboden en aanvaard. De verhouding kan worden hersteld. Er kan ook worden afgesproken dat de schade vergoed wordt en dat je elkaar verder niet meer wilt zien.”

Pas je het zelf vaak toe?

“Bij parket Noord-Holland, waar ik tot voor kort werkte, heb ik ongeveer acht keer een zaak naar mediation verwezen. Daarna was het een periode niet meer mogelijk omdat er in het land geen geld meer voor beschikbaar was. Sinds de zomer kan het weer. Overigens ‘toepassen’ betekent verwijzen. Want het zijn professionele mediators die de gesprekken voeren: eerst met de partijen afzonderlijk, daarna samen. Daar zit je als officier niet bij.”

Geeft een officier met mediation niet de controle uit handen?

“Nee. Weliswaar begeleidt de mediator de gesprekken, maar de officier geeft niets uit handen. Hij kan na de verwijzing naar het mediationbureau altijd nog bekijken of het nog meerwaarde heeft om te vervolgen. Ook kan de officier nog tijdens een strafprocedure mediation inzetten, en de uitkomst ervan meewegen als de zaak op zitting komt. Zonder vertraging, want mediation gaat snel. Als een zaak voor mediation wordt aangemeld, ontvangt de officier binnen zes weken een eindbericht of de mediation geslaagd is.”

Zijn er zaken per definitie ongeschikt voor mediation?

“Eerlijk gezegd kan ik die niet noemen. Als partijen er allebei voor openstaan is het altijd wel mogelijk. Het is ook niet: óf mediation óf strafrecht. Ook als je bij zware feiten al weet dat die om een straf vragen en je dus hoe dan ook gaat vervolgen, kun je mediation belangrijk vinden om de verhoudingen te herstellen. Collega-officieren die daar ervaring mee hebben zijn er positief over. Denk aan een straatroof in een park waarop een straf volgt, én waarbij het slachtoffer via mediation met de dader vastlegt dat de dader niet meer in dat park komt. Zo pakt het slachtoffer een stuk regie over zijn leven terug.”

Geef eens een voorbeeld van een zaak.

“Een 13- en 14-jarige leerling hadden samen meerdere DDOS-aanvallen uitgevoerd op het internet van hun scholengemeenschap. Ze vonden het een grap, een kick om het digitale lesbord plat te leggen. Dat bekendden ze snel nadat ze door onderzoek in beeld kwamen. Een grap, maar ook cybercrime! De school had er wekenlang last van en leed tienduizenden euro's schade om alles weer werkend te krijgen. Daar moest ik strafrechtelijk wat mee doen, vond ik. Samen met de cybercrimeofficier vroeg ik de school wat zij wilden. De school schrok dat wij de jongens zouden kunnen dagvaarden. De school schatte in dat het vooral kattenkwaad was, door jongens die het verder heel goed deden op school. Daarop spraken we over de mogelijkheid van mediation. De school gaf vrij snel aan dat te willen. De jongens en hun ouders bleken er ook open voor te staan.”

Een paar weken later ontving ik bericht: mediation geslaagd. De jongens hadden de gevolgen van hun daden niet overzien en hadden excuses aangeboden. De school wilde dat de jongens hun opleiding konden afmaken, dus die accepteerde de excuses. Daarnaast zouden de ouders een deel van de schade voorschieten en dat later van hun zonen terugkrijgen. En de jongens zouden 20 uur klussen op school doen die met ICT te maken hebben – nou, daar waren ze al goed in, nietwaar?

Die afspraken zijn nagekomen. Toen heb ik besloten niet strafrechtelijk te vervolgen. Welk doel had het nog

om een strenge straf te gaan eisen? De jongens was het inmiddels volstrekt duidelijk dat hun gedrag niet kon. Zij hebben de schade betaald, ze hebben iets goeds voor de school teruggedaan. Ze kunnen zonder strafblad verder met hun leven. Deze oplossing diende het belang van de jongens, de school en de maatschappij.

Hoe mooi is het dat je als officier kunt meehelpen om in dergelijke gevallen de beste keuze te kunnen maken! En hoe jammer zou het zijn als dat door een gebrek aan financiën zou stoppen.”

MEDIATOR AAN HET WOORD

TANJA VAN MAZIK

Wat maakt MiS voor jou bijzonder (in vergelijking tot “gewone” mediations)?

Strafrechtmediation is niet hetzelfde als reguliere mediation omdat bij strafrechtmediation sprake is van een delict. En vaak raakt zo’n gepleegd delict het slachtoffer diep in zijn of haar bestaansveiligheid. Dat is duidelijk zichtbaar aan de tafel. Hoewel het gebeurde achter de rug is, lijden die mensen nog steeds. Ze zijn nog steeds bang, voelen zich onveilig, zijn boos en gefrustreerd.

Wat opvalt is dat veel slachtoffers aan het begin van het mediationtraject zeggen dat de verdachte blij mag zijn dat ze het gesprek met hem/haar aan willen gaan. Want wat levert zo’n gesprek het slachtoffer zelf nu op? Na afloop van het gesprek is vaak weinig van die mening over en zie je dat woede, angst en frustratie bij het slachtoffer plaats hebben gemaakt voor meer acceptatie, rust, en vrede. Bij verdachte zie je na afloop van een goed gesprek ook opluchting en meer vrede met zichzelf omdat hij/zij spijt heeft kunnen betuigen en zijn/haar goede wil heeft kunnen laten zien.

Wat of welke MiS-gebeurtenis heeft de meeste indruk op je gemaakt en waarom?

Dat is elke keer weer indrukwekkend om te zien. Een verdachte die bereid is om naar de pijn van het slachtoffer te luisteren en daarna spijt betuigt waardoor zo’n hele kwestie voor zowel slachtoffer als verdachte beter kan worden afgesloten. Dat kan uiteraard op verschillende manieren. Bijvoorbeeld zo’n jongen van een jaar of 17 die heeft ingebroken bij een mevrouw. Hij zegt wel dat hij spijt heeft maar hij zit er onverschillig bij. De vrouw ergert zich kapot aan de jongen en wordt steeds bozer. Dan vertelt de vrouw wat het gebeurde allemaal met haar heeft gedaan. De moeder van de jongen begint te huilen en zegt: ‘ik vind het zo erg wat mijn zoon u heeft aangedaan’. Het gezicht van de jongen wordt strak en bleek en hij kijkt nog meer weg. Als we vragen of hij ook nog iets wil zeggen kijkt hij naar de vrouw en zegt: „Mevrouw, ik mag het eigenlijk niet van u vragen maar ik heb een nieuw geluidsboxje voor u gekocht van mijn eigen geld en het zit in deze tas. Wilt u het alstublieft van me aannemen? De andere spullen wil ik ook allemaal terug gaan verdienen en de straf van de rechter wil ik er ook bij”. Waarop de vrouw zegt: ‘Dat is goed, maar wat mij betreft is dit voldoende, het is goed zo’.

COCO EN DIOR

Betty (28) en Addie (46) wonen in dezelfde buurt en hebben ieder een hond die zij daar dagelijks uitlaten. Betty is eigenaar van de boxer "Coco" en Addie eigenaar van de Mechelse herder "Dior". Een paar jaar terug – Dior was nog een pup – heeft Coco Dior gebeten. Sindsdien is Addie bang voor een confrontatie tussen de honden, hoewel haar herder toen geen noemenswaardig letsel opliep. Addie werkt onregelmatige diensten en dat maakt dat zij Dior geregeld 's ochtends vroeg uitlaat en 's nachts. Nadat in de buurt een vrouw is verkracht, draagt Addie een groentenmes op zak om zich te kunnen verdedigen als dat ooit nodig blijkt.

Op een dag is Betty met haar boxer op bezoek bij een buurman van Addie; het gezelschap zit in de voortuin en boxer Coco is niet aangeliend. Als Addie naar buiten komt met Dior draaft Coco naar de Mechelse herder, die wel is aangeliend. Addie die ziet dat Coco hapt in het oor van Dior, bedenkt zich geen moment, haalt het keukenmes uit haar zak en steekt dit tussen de schouderbladen van de boxer. Betty, gealarmeerd door het janken van haar hond, rent richting Addie en duwt haar weg bij Coco. Hierbij snijdt het mes van Addie op harthoogte in Betty's arm en daarna in Betty's hand. Coco wordt met de dierenambulance afgevoerd, terwijl Betty haar wonden in het ziekenhuis moet laten hechten. Betty doet aangifte tegen Addie.

Coco herstelt na een operatie volledig. De wonden van Betty genezen, hoewel zij een zichtbaar litteken houdt van een decimeter op haar bovenarm en een klein litteken op haar hand en zij langere tijd last heeft van nachtmerries. Haar materiële schade is niet gering. Daarbij voelt zij zich door andere hondenbezitters in de buurt afstandelijk en soms agressief benaderd. Tot spijt van Betty, houdt Addie een gezamenlijk gesprek met de wijkagent af. Ook voor Addie zijn de maanden na het incident moeilijk; te beseffen tot welke acties zij in staat is, tot welke verwondingen dit kan leiden en daarbij de dreiging dat zij hierdoor haar baan verliest.

Het OM verwijst de zaak naar mediation, waarmee beide partijen instemmen. Als gebruikelijk in strafzaken, vindt duo-mediation plaats.

Na de intake met Betty en Addie apart, is het een paar weken onzeker of een gezamenlijk gesprek plaatsvindt. Betty vindt een gesprek met Addie moeilijk. In deze periode schrijven partijen een eigen verklaring die de mediator met hun instemming uitwisselt. Addie maakt in haar verklaring haar excuses aan Betty. Betty schrijft in haar heel persoonlijke verklaring over de gevolgen van het incident voor haar, maar ook dat zij Addie op zich heeft vergeven voor haar daad en zij geeft inzicht in haar schade. Uit de twee verklaringen blijkt vooral hoe groot de impact van de gebeurtenissen is op het leven van de vrouwen en welke belangrijke rol hun honden hierin hebben.

Gelukkig komt het tot een gezamenlijk gesprek. Hiervan is het doel voor Betty om het incident op een goede manier te bespreken met Addie, opdat zij daarna samen weer verder kunnen als buurtgenoten. Ook wil zij – in elk geval – haar materiële schade vergoed krijgen. Addie wil met de mediation vooral opnieuw aan Betty benadrukken hoe zeer het incident haar spijt en afspraken maken over schadevergoeding (in termijnen).

In het gezamenlijk gesprek realiseren partijen hun doelstellingen en hebben zij oog voor elkaars belangen. Het is een bijzonder gesprek dat partijen helderheid brengt en inzicht geeft in elkaars leef- en gedachte-wereld. Afspraken over schadevergoeding worden gemaakt en het hernieuwde vertrouwen beklinken Betty en Addie met een knuffel, waarna zij – samen – naar huis gaan.

OVER HOE EEN LAATSTE VAKANTIEDAG VOLLEDIG UIT DE HAND LIEP...

De laatste vakantiedag

Het was de laatste dag van hun vakantie en prachtig weer. Thea en Ralph besloten daarom af te sluiten met een toeristisch uitstapje naar een van de meest karakteristieke vissersdorpjes van Nederland. Het was gezellig druk op de smalle bruggetjes en dijkjes. Tussen de tientallen anderen toeristen schuifelden ze langs de pittoreske groene huisjes.

Ze hadden hem achter zich horen schreeuwen maar voordat ze zagen wat er aan de hand was, werd Thea door een achteropkomende fietser aan de kant geduwd. Thea had de fiets nog een duw gegeven maar ze viel ondertussen zelf om en rolde bijna van het dijkje de sloot in. Door de duw raakte ook de fietser uit balans. Een meter of tien verderop viel hij om. Ralph was Thea te hulp geschoten. Het viel gelukkig mee en dus hielp Ralph zijn vriendin overeind. Thea was woedend en schreeuwde kwaad naar de fietser die ondertussen ook was opgekrabbeld. Toen Ralph Thea probeerde te bedaren voelde hij een duw tegen zijn schouder. Op het moment dat hij achterom keek, zag hij in een flits dat de fietser hem een klap in zijn gezicht gaf. Ralph viel versuft achterover.

De intake

Zes hechtingen, een litteken, een kapotte zonnebril en een week niet kunnen werken, dat was de schade. Althans, op papier. Want twee maanden later, tijdens de intake voor de mediation, was Thea nog steeds des duivels. Het was dat Ralph tussen haar en die huffer had ingestaan, anders had zij hem zeker te pakken genomen. Nu had die vent haar vriend een kopstoot gegeven, Ralph, die juist altijd ruzies wist te sussen en zelf nog nooit in een gevecht betrokken was geraakt.

Ralph was niet boos maar eerder verbouwereerd. Hij had het vreselijk gevonden dat hij na zijn vakantie niet in staat was om te werken. Hij wist dat het rond de vakantieperiode heel druk was en door zijn verzuim hadden zijn collega's de grootste moeite om het rooster dicht te krijgen. Hij snapte gewoon niet wat er

was gebeurd. Als jeugdwerker was hij gewend om met onberekenbare en gewelddadige types om te gaan. Hij was dan ook voortdurend alert op onverwachte situaties. Dit had hij echter niet zien aankomen, het was totaal onverwacht. Na het incident was hij dan ook aan zichzelf gaan twijfelen: was hij de intuïtie die hem op zijn werk zo goed van pas kwam verloren? Sinds hij weer aan het werk was gegaan bekeek hij 'zijn jongens' met hele andere ogen. Hij leek het vertrouwen in zichzelf en in zijn jongens kwijtgeraakt te zijn.

In eerste instantie zagen ze geen enkele reden om met de verdachte om tafel te gaan. "Laat 'm een flinke straf krijgen en een forse schadevergoeding betalen!" had Thea gezegd. Maar ze zag het ook als een mogelijkheid om hem recht in zijn gezicht vertellen wat hij haar en haar vriend had aangedaan. Ralph hoopte alleen maar dat hij in een gesprek iets meer te weten zou komen over wat er precies was gebeurd en waarom hij deze aanval niet had zien aankomen. Uiteindelijk stemde ze daarom toch in met een mediationgesprek.

De confrontatie

Als de ogen van Thea konden doden dan had Michel, een eind-dertiger en vader van twee zonen, de binnenkomst in de mediationkamer waarschijnlijk niet overleefd. Er werden dan ook geen handen geschud. Na de korte introductie door de mediator kreeg Michel het woord. Michel vertelde hakkelend dat hij vanochtend aan tafel zijn twee zoons had verteld over het gesprek vanmiddag. Natuurlijk was hij hartstikke fout geweest. Wat hij had gedaan stond haaks op wat zijn kinderen altijd van hem hoorde: "Wees aardig tegen anderen en ga ruzie uit de weg!". Toen hij twee maanden geleden aan zijn kinderen had verteld wat hij had gedaan zag hij in de ogen van zijn zoons dat er iets was veranderd: ze hadden een stukje vertrouwen in hun vader verloren. Michel zei daarom dat hij vandaag hier was om zijn excuus aan te bieden aan Ralph en Thea, maar ook om een poging te doen het vertrouwen van zijn kinderen terug te winnen. Michel zei dat niets zijn uitval kon rechtvaardigen. Hij wilde over de redenen dan ook niet

uitweiden en bood zijn excuus aan voor wat hij had gedaan en wilde er alles aan doen om de schade die Ralph en Thea hadden geleden te herstellen.

De Reacties

Thea was geraakt door het verhaal van Michel. Ze had zich voorbereid om deze man verbaal met de grond gelijk te maken, maar haar blik had zich verzacht en in plaats daarvan sprak ze nu met Michel over hoe zijn kinderen naar dit mediationgesprek keken. Ralph leek ondertussen onbewogen en had niet zichtbaar gereageerd op het excuus van Michel. Hij leek nog steeds in gedachten verzonken. Uiteindelijk zei hij dat hij maar één ding wilde weten: "Waarom had hij de agressie niet zien aankomen?".

Het werd stil. Dit bleek een lastig punt te zijn. Michel wilde de reden liever niet bespreken omdat hij zijn daad op geen enkele manier wilde vergoelijken. Voor Ralph was het op dit moment echter het enige punt van belang. Michel begon daarom te vertellen over het vissersdorp en het toenemend toerisme. En hoe het dorp de laatste jaren steeds verder verdeeld raakte. Aan de ene kant stonden de ondernemers die er alles aan deden om nog meer toeristen naar het dorp te halen. Aan de andere kant stonden de bewoners die zich ondertussen als figuranten in een openlucht-museum voelden en al hun privacy waren kwijtgeraakt. De sfeer was de laatste jaren alleen maar grimmiger geworden. Een week voor het incident, zo vertelde Michel, was een van zijn kinderen huilend thuisgekomen. Onderweg naar school was de jongen door een toerist van zijn fiets getrokken en ingepeperd dat hij niet mocht fietsen als er zoveel mensen op straat liepen. Toen Michel zich twee maanden geleden voor de zoveelste keer een weg door de menigte had proberen te banen, en vervolgens zelf van zijn fiets was gevallen, was er een stop bij hem doorgeslagen. Hij was in blinde woede naar Thea en Ralph gelopen, had een kopstoot gegeven en was kwaad weggefietsd. Ralph was zichtbaar opgelucht nu hij had gehoord hoe dit allemaal had kunnen gebeuren. Hij was zijn intuïtie niet kwijtgeraakt. Dit had zowel hij als Michel niet kunnen zien aankomen.

Het verhaal dat Thea voorafgaand aan het mediation-gesprek had voorbereid was tot nu toe nog niet aan bod gekomen. Op de vraag van de mediator gaf Thea aan dat zij het ook niet meer belangrijk vond Michel daarmee om de oren te slaan. Nu zei Michel op zijn beurt dat hij hun kant toch wel graag wilde horen. En zo vertelde Thea en Ralph over hun werk in de jeugdzorg. Over hoe ze zich op hun laatste vakantiedag hadden verheugd. Over de woede van Thea. Over Ralph die juist bekend stond als degene die altijd ruzies wist op te lossen. Over hoe bezwaard Ralph zich naar zijn collega's had gevoeld en de deuk die zijn zelfvertrouwen had opgelopen.

Schande & schade

Michel was stil. Hij worstelde zichtbaar met een de brok in zijn keel. "Ik heb mijzelf thuis voor mijn kop geslagen voor wat ik jullie heb aangedaan" zei hij. "Maar ik weet nu pas dat ik mij nog geen kwart heb gerealiseerd van wat ik daadwerkelijk teweeg heb gebracht." En hij voegde er beschroomd aan toe: "Als ik mij dit allemaal vooraf had gerealiseerd, dan had ik jullie helemaal niet meer onder ogen durven komen." Het was het moment waarop iedereen voelde dat dit gesprek goed zou gaan eindigen.

De mediator bracht tenslotte de geleden schade aan de orde. Ralph en Thea hadden de hoogte van een eventuele schadevergoeding al eerder vastgesteld aan de hand van een overzicht van Slachtofferhulp. Voor Michel was het een fors bedrag maar hij hield zijn eerdere woord om de schade te herstellen die hij had aangericht. Ze besloten gezamenlijk dat Michel het bedrag in twee termijnen zou overmaken.

De afsluiting

Bij het afscheid drukten ze elkaar stevig de hand. "Je kunt tegen je zonen zeggen dat je het helemaal hebt goedgemaakt. Ze kunnen weer trots op je zijn!" zei Thea met een glimlach. Ralph hield de deur voor hen open en zo verlieten ze samen het gerechtsgebouw.

DE FRANSE BRASSERIE

Over aannames gesproken. Wie zijn toch die mensen die met een scherp voorwerp een kras zetten op je auto, waar je juist zo zuinig op bent?

Zo'n diepe kras op de zijkant lopend van achter naar voren, met als gevolg veel schade en frustratie.

We hebben snel een beeld van die mensen die zoiets doen; die moeten hier vast lol aan beleven, jaloers zijn, indruk op anderen willen maken of ergens boos over zijn.

Het overkwam een restauranteigenaar die in het bezit was van 2 horeca gelegenheden. Bij het Teppanyaki restaurant was hij vaak aanwezig, maar bij zijn Franse Brasserie, waar dit vandalisme plaatsvond, kwam hij niet zo vaak. De leiding en organisatie liet hij over aan zijn manager.

De klachten van de overlast van de frituurgeur, geluids-overlast van de lachende gasten en vooral het parkeren van deze gasten op de plekken van de buurtbewoners, werd meerdere malen aan de manager gemeld.

Persoonlijk, per mail en per telefoon. Er kwam geen gezamenlijk gesprek, geen geste, geen middenweg en werd er geen gehoor gegeven aan hun klachten. De manager hoorde het aan, probeerde het zelf op te lossen en hield de eigenaar slechts globaal op de hoogte. De bewoners, veelal gepensioneerden, stoorden zich mateloos. Aan de eerdergenoemde klachten werd het afgelopen jaar weinig tot geen gehoor gegeven. Na een klacht werd het wel even minder, maar dat hield niet lang aan.

Aan de eerder genoemde omschrijving van de dader voldeed de verdachte niet, behalve op het laatste punt: Hij was wel degelijk boos en machteloos.

Na 40 jaar verantwoordelijk werk in de luchtvaart, waar kalmte en het behouden van rust in stressvolle situaties tot de belangrijkste vaardigheden behoren, reageerde juist hij zich plotsklaps af in een vlaag van verstandsverbijstering. Met zijn huissleutel.

Meteen daarop kreeg hij spijt en stelde een emailbericht naar de eigenaar van de auto (tevens eigenaar van

het restaurant) op met zijn bekentenis en inclusief het aanbod om de kosten te vergoeden.

De aangifte was echter al gedaan op dezelfde avond van het voorval en een strafzaak werd een feit.

Beiden kregen een aantal weken later het voorstel van mediation en gingen hiermee akkoord. Ook al hadden ze elkaar al eenmaal kort gesproken om gegevens uit te wisselen voor het te-betalen-bedrag voor herstel van de schade aan de auto.

De mediation bestond uit aparte intakegesprekken en een gezamenlijk gesprek.

De mediation bestond uit aparte intakegesprekken en een gezamenlijk gesprek. Na afloop van de mediation sloot de verdachte af met de woorden: "Verschrikkelijk waartoe ik mij verlaagd heb. Ik heb daarom ook meteen de volgende dag het boetekleed aangetrokken. Tot en met vannacht heb ik slecht geslapen naar aanleiding van mijn daad en de gevolgen daarvan. Door het face-to-face contact van vandaag heb ik nogmaals persoonlijk mijn verantwoordelijkheid kunnen nemen en het verhaal kunnen doen, ook namens alle bewoners van ons appartementencomplex.

Ik heb de open reactie van de restauranteigenaar gehoord en we zijn tot goede afspraken gekomen. Wat een opluchting, ook al besef ik dat het nog steeds aan de officier van justitie is hoe deze zaak zal worden afgerond."

Het slachtoffer verklaarde: "Ik ben blij dat de schade is vergoed, maar de rust die ik ervaar door te weten wie dit gedaan heeft en met welke motieven, is mij het meeste waard. Voor mijn gevoel hoef ik nu niet weer elke dag een rondje om mijn auto te lopen. Ik besef dat ook ik dit had kunnen voorkomen. Ik had de klachten serieus moeten nemen en in gesprek moeten gaan. Maar nu is het goed zo, een verdere straf heeft wat mij betreft geen meerwaarde."

(De officier van justitie heeft binnen 5 dagen na ontvangst van de slotovereenkomst besloten de zaak te seponeren.)

NIEUWE BUREN

Het incident

Een jong echtpaar met drie kleine kinderen had een nieuw huis gekocht met een achtertuin, waarnaast een pad liep wat bij de tuin hoorde. Er was recht van overpad voor een aantal burens.

Volgens het echtpaar was het pad helemaal niet meer nodig nu er 20 meter verderop een weg was gekomen waarlangs omwonenden konden gaan. De omwonenden (en vele anderen, bleek later) waren echter gewend om dit pad te nemen, lopend of met de fiets, en waren verontwaardigd toen de nieuwe bewoners het pad bij hun tuin betrokken.

De nieuwe bewoners stuurden een brief rond met hun plannen: het pad zou bij de tuin betrokken worden en er zou een poort komen (met veer, zodat de deur niet open zou blijven staan) waardoor de omwonenden die het recht van overpad hadden, dit pad konden blijven gebruiken.

Er was veel boosheid in de buurt: het pad was altijd al zo geweest en moest blijven zoals het was. De nieuwe bewoners kregen nare briefjes in de brievenbus, en er werd zelfs troep in hun tuin gegooid.

Toen de poort erin gezet was, werd deze dezelfde avond gesloopt door een aantal burens. Er werd nu aangifte gedaan van vernieling tegen de man die de poort gesloopt had.

Tijdens de intake van de bewoners bleek dat zij zo geschokt waren door de ontvangst van de buurt dat de vrouw in tranen uitbarstte en zei het huis het liefst meteen maar weer te verkopen en te verhuizen.

Ze voelden zich bedreigd door de buurtbewoners: het zou maar om een clubje van 8 mensen gaan, maar hun leven werd erdoor verziekt. Het rare was dat dit niet eens de omwonenden waren die recht van overpad hadden: het ging om mensen die geen recht hadden maar altijd het pad gebruikt hadden.

Tijdens de intake van de verdachte, die op zijn verzoek als vertrouwenspersoon degene had meegenomen die

de 'leiding' had van het protestgroepje, bleek dat zij toch wel erg geschrokken en ook boos waren over de aangifte. Zoiets hadden zij nog nooit meegemaakt; nieuwe bewoners hoorden zich aan te passen.

Gezamenlijk gesprek

Bij het gezamenlijke gesprek waren behalve de nieuwe bewoners (slachtoffers) en de verdachte (degene die de poort gesloopt had) ook de leider van het protestgroepje aanwezig.

Gesproken werd over de hele gang van zaken tijdens de verhuizing en de verbouwing en 'last but not least' de tuinaanleg. Er bleken al eerder irritaties te zijn over bouw materiaal wat lang op de stoep bleef liggen, geluidsoverlast enz..

Alles werd uitgebreid met elkaar besproken.

De verdachte en zijn vertrouwenspersoon bonden al snel in en begrepen dat zij te ver waren gegaan met het slopen van de poort. Temeer daar de bewoners in hun recht stonden. Zeker hebben daarbij de tranen van de jonge bewoonster geholpen toen zij vertelde hoe ellendig en onwelkom zij zich voelde, en dat zij het liefst het huis zou willen verkopen en verhuizen.

Afgesproken werd tenslotte, dat de verdachte de schade zou vergoeden en dat zij allen met elkaar om de tafel zouden gaan zitten om een briefje te schrijven voor de buurtbewoners waarin zij uit zouden leggen dat de nieuwe bewoners het recht hadden een poort te maken, de rechthebbende omwonenden het pad kunnen blijven gebruiken en dat ook anderen konden verzoeken gebruik te maken van het pad.

Tevens zou deze brief een uitnodiging zijn voor een barbecue die zij gezamenlijk zouden geven in de nieuwe tuin. Dit briefje aan de buurtbewoners werd door hen allen ondertekend.

Een mooi resultaat en reden voor de officier van justitie om de strafzaak te seponeren.

Contactgegevens

Rechtbank Amsterdam:

Mediationbureau.rb.amsterdam@rechtspraak.nl

Gerechtshof Amsterdam:

mediation.hof.amsterdam@rechtspraak.nl

Rechtbank Den Haag:

mediation.rb.denhaag@rechtspraak.nl

Gerechtshof Den Haag:

mediation.hof.denhaag@rechtspraak.nl

Rechtbank Gelderland, locatie Arnhem en

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, locatie Arnhem:

mediation.rb-gel.arnhem@rechtspraak.nl

Rechtbank Gelderland, locatie Zutphen:

mediationbureau.zutphen@rechtspraak.nl

Rechtbank Limburg, locaties Maastricht en Roermond:

mediation.rb-lim.maastricht@rechtspraak.nl

Rechtbank Midden-Nederland, locaties Utrecht,

Almere en Lelystad:

mediationinstrafzaken.RB-MNL@rechtspraak.nl

Rechtbank Noord-Holland, locaties Haarlem

en Alkmaar:

mediationbureau.rb-nho@rechtspraak.nl

Rechtbank Noord-Nederland, locaties Groningen,

Assen en Leeuwarden:

mediation.rb.groningen@rechtspraak.nl

Rechtbank Oost-Brabant en Gerechtshof Den Bosch:

mediation.denbosch@rechtspraak.nl

Rechtbank Overijssel, locaties Almelo en Zwolle:

mediation.rb-ove.zwolle@rechtspraak.nl

Rechtbank Rotterdam, locatie Rotterdam:

mediationbureau.rotterdam@rechtspraak.nl

Rechtbank Rotterdam, locatie Dordrecht:

mediationbureau.rb.dordrecht@rechtspraak.nl

Rechtbank Zeeland-West-Brabant,

locaties Breda en Middelburg:

mediation.breda.zwb@rechtspraak.nl

MEER LEZEN / ZIEN?

Internationale Week van het Herstelrecht 2017, van 20 tot en met 27 november 2017; diverse activiteiten, onder andere Thema-middag MiS Den Haag, 20 november 2017, georganiseerd door de VMSZ (www.vmsz.nl)

Aankondiging documentaire MiS, VPRO/Zepp, Jaap van Hoewijk opnames worden gemaakt.

Brieven aan de formateur van de VMSZ en NMV: zie www.vmsz.nl

Als je met de dader kunt praten doe dat dan <http://www.rtvdrenthe.nl/nieuws/122601/Peter-sprak-met-de-moordenaar-van-zijn-broer-Als-je-met-de-dader-kunt-praten-doe-dat-dan>

INFOBLAD 1 gemist? Ga naar: <https://www.rechtspraak.nl/Voor-advocaten-en-juristen/Reglementen-procedures-en-formulieren/Strafrecht> of https://www.om.nl/vaste-onderdelen/zoeken/?zoeken_term=infoblad

MEDIATOR AAN HET WOORD

MONIQUE VAN DER ZOUW

Wat maakt MiS voor jou bijzonder (in vergelijking tot "gewone" mediations)?

Ik ervaar MiS als zeer verrijkend in mijn werkzame bestaan. Het leuke is dat ik naast rechten ook criminologie heb gestudeerd bij Herman Bianchi, een voorvechter van het herstelrecht avant la lettre. Hij was enorm inspirerend en ik heb altijd gehoopt dat ik zijn ideeën nog eens in praktijk zou mogen brengen en 4 jaar geleden was het zover bij de start van de pilot!

Inmiddels ben ik al 31 jaar advocaat, 16 jaar mediator en ook nog af en toe rechter-plaatsvervanger in strafzaken. Hoewel ik mijn werk altijd met plezier heb gedaan word ik van MiS écht gelukkig omdat ik aan een échte oplossing werk en die ook bijna altijd behaal, want het slagingspercentage ligt hoog bij strafrechtmediations. Na een geslaagde mediation voel ik mij dankbaar dat ik dit werk mag doen, dat zoveel meerwaarde heeft vergeleken met alleen een gewone procedure, die vaak alleen maar verliezers kent.

Als strafrechtmediator kun je heel goed signaleren wat er nodig is om mensen écht naar elkaar te laten luisteren en elkaar ook te kunnen begrijpen en afspraken te maken die hun helpen weer met een schone lei verder te gaan.

Het werkt zoveel beter dan het anonieme strafrechtstelsel, dat voor mensen vaak vervreemdend werkt en brengt het conflict echt weer terug bij degenen waar het hoort. Regelmatig blijkt er miscommunicatie en andere vormen van elkaar niet goed begrijpen aan het incident ten grondslag te liggen. Het zijn soms simpele gebeurtenissen die onnodig escaleren door het gedrag van betrokkenen zelf en vervolgens door de komst van politie en justitie tot een enorme opeenvolging van reacties leiden. In een paar goede

gesprekken kan de ontstane situatie weer terug gebracht worden tot de juiste proporties. Ook blijken de verhoudingen lang niet altijd zo éénduidig te zijn als ze op het eerste gezicht lijken en in sommige zaken zie je de slachtoffer-dader rollen zelfs wel verschuiven tijdens de gesprekken.

Maar ook bij incidenten die ineens "out of the blue" ontstaan blijkt MiS goed te werken en brengt het beide partijen veel. Ik denk ook zeker dat bij zwaardere zaken MiS heel goed werkt zowel voor slachtoffers alsook voor verdachten dan wel reeds veroordeelden. Als alle ketenpartners zich bewust zijn van de enorme meerwaarde die het voor betrokkenen kan hebben zal deze vorm van herstelrecht op veel grotere schaal op zorgvuldige wijze zowel op een breder maar ook dieper niveau ingezet kunnen worden.

Wat of welke MiS-gebeurtenis heeft de meeste indruk op je gemaakt en waarom?

De eerste strafrechtmediation die ik in januari 2014 samen met een collega heb gedaan heeft meteen een flinke indruk achtergelaten. Er was een feest in een uitgaansgelegenheid waarbij iemand van de beveiliging bij het verwijderen van een feestganger zijn zelfbeheersing had verloren en deze persoon had uitgescholden en geschopt. Het slachtoffer had fors letsel, namelijk o.a. gekneusde ribben en een verbrijzeld neusschot waaraan hij direct 2x geopereerd was en meerdere malen naar het ziekenhuis was geweest. Hij heeft langdurig niet kunnen werken, zijn neus was definitief van vorm veranderd en hij kon minder goed ademen en ruiken. Door het gebeuren durfde hij ook niet meer uit en was schrikachtig geworden. De beveiliging was zijn werk kwijtgeraakt, in financiële problemen geraakt en ook hij voelde zich minder veilig op straat.

VERVOLG

Ondanks het feit dat tijdens de 2 gezamenlijke gesprekken bleek dat betrokkenen een andere kijk hadden op wat er de bewuste avond was gebeurd gaven beiden aan dat zij veel aan de gesprekken hadden gehad. Beiden hebben de ernstige gevolgen van het incident – die zowel emotioneel en lichamelijk van aard waren, maar ook in de werk- en privé sfeer doorwerkten – aan elkaar kunnen vertellen, er zijn excuses gemaakt en het traject heeft voor beiden het verwerkingsproces bespoedigd. Na intensief overleg is er uiteindelijk ook een bedrag afgesproken als schadevergoeding, waarbij een afbetalingsregeling is getroffen. Het afgesproken bedrag is later ook overgenomen door de rechter.

MEDIATOR AAN HET WOORD

EDDIE DE VRIES

Wat maakt MiS voor jou bijzonder (in vergelijking tot "gewone" mediations)?

Onlangs heb ik samen met andere mediators gediscussieerd over wat strafrechtmediations anders maakt. Mijn conclusie was dat het middenstuk van een MiS mediation vergelijkbaar is met andere mediations. Het gaat om (vermeende?) bejegening, waardering en verzoening. Het verschil zit in de kop van de mediation. Eerst met "verdachte" en "slachtoffer" apart aan tafel om af te tasten wat voor partijen mogelijk is en ze alvast hun emoties te kunnen laten spuien. Verder is de staart van de MiS-mediation anders doordat de vaststellingsovereenkomst door de mediator niet alleen aan partijen maar ook de rechtbank c.q. het OM wordt toegezonden.

Wat of welke MiS-gebeurtenis heeft de meeste indruk op je gemaakt en waarom?

Deze vraag komt wel erg vroeg nadat ik zegge en schrijve één MiS-mediation heb gedaan. Wat hierbij wel bijzonder was dat de oplossingsruimte gedurende de mediation steeds varieerde, maar in het laatste gesprek nadat we met beide partijen toch nog even apart hebben gesproken, de "verdachte" de ruimte vond om zijn excuses voor het gebeurde aan te bieden en de andere partij de claim voor een schadevergoeding direct liet vallen. Ook omdat zij verder "gedoe" niet vonden opwegen tegen een schadeloosstelling.

MEDIATOR AAN HET WOORD

REINO MEINEMA

Wat maakt MiS voor jou bijzonder (in vergelijking tot "gewone" mediations)?

Mijn roots liggen in de strafzaken. Ik ben vanuit de reclassering Nederland begonnen met "mediaten" in strafzaken in een pilot in 2008 en 2009 vanuit de reclasseringsbalie Leeuwarden. Ik ben dus thuis in strafzaken en oude liefde roest niet. Het (gedwongen) kader geeft structuur en duidelijkheid en soms net even wat druk wat nodig is om tot reflectie en oplossingen/verandering te komen. Het herstelproces wat op gang kan komen is voor verdachten en slachtoffers vaak erg belangrijk en herstel heeft een grote impact op hun leven. Er is immers meer aan de hand; er is een grens overgegaan en het conflict heeft geleid tot een delict of in ieder geval tot een aangifte van een strafbaar feit. Dat verzwaart het conflict en geeft het meer impact. Het is niet alleen meer van partijen maar ook van politie, justitie en rechterlijke macht. Als partijen vanuit het strafrecht kiezen voor mediation dan leidt dit vaak tot herstel. Niet zelden speelt angst een grote rol en het uitspreken ervan, het aangaan van de confrontatie geeft weer grip en een gevoel van veiligheid.

Wat of welke MiS-gebeurtenis heeft de meeste indruk op je gemaakt en waarom?

Een mooie zaak was het laatste burencflict/vernieling en bedreiging. Het conflict bleek al ruim 40 jaar te spelen en was overgegaan op de volgende generatie. Het betrof een echtpaar ouder dan 80 jaar en de schoonzoon van de buurvrouw. Diverse mensen zijn bij de mediation betrokken en het conflict is niet alleen opgelost maar ook 40 jaar burenruzie en de kinderen van de conflicterende burenen komen bij elkaar op visite en blijken een goede klik te hebben. Voor deze mensen geeft dat natuurlijk ontzettend veel rust. We zijn daarna gebeld door beide partijen en geïnformeerd over de afwikkeling van de strafzaak. We hebben zeer tevreden reacties gekregen en dat geeft natuurlijk voldoening.

KEES VAN EIJK

Wat maakt MiS voor jou bijzonder (in vergelijking tot "gewone" mediations)?

Iedere mediation is bijzonder, of eigenlijk: iedere interactie tussen mensen in conflict is bijzonder. In een conflict hebben ratio & emotie een probleem met elkaar. Precies daarom zijn Mediations in Strafzaken zo bijzonder: Nergens zijn ratio en emotie ieder zo sterk vertegenwoordigd als in de Rechtszaal. Maar de toetsing van de (mis)daad aan de letter van de wet biedt zelden verlichting van pijn die met de daad gepaard is gegaan. Een mediationgesprek biedt de mogelijkheid om in het licht van een strafzaak ook pijn, boosheid, angst, verdriet en schaamte een platform te geven. Mediation in combinatie met rechtspraak maakt 'recht op herstel' compleet en dat maakt MiS voor mij bijzonder.

Wat of welke MiS-gebeurtenis heeft de meeste indruk op je gemaakt en waarom?

De zaak die onoplosbaar leek, waar twee buurvrouwen elkaar op straat te lijf waren gegaan na ruzie over hun kinderen. Beiden hadden aangifte tegen elkaar gedaan. Niets kon verlichting in de zaak brengen, zelfs de echtgenoten waren niet in staat om de vrouwen weer tot elkaar te brengen. Uiteindelijk brachten twee emotionele pendel-brieven een opening voor een mediationgesprek. In het gesprek kantelde in korte tijd de verbittering die hen verdeeld hield naar een diepe herkenning die deed maken dat ze elkaar aan het einde van het gesprek in de armen vielen. In de vaststellingsovereenkomst kwam maar één afspraak te staan: De buurvrouw ging met de dochter van de burenen een nieuwe bal kopen. Het zijn deze onnavolgbare veranderingen die tussen mensen kunnen ontstaan die op mij telkens weer de meeste indruk maken.

MEDIATOR AAN HET WOORD

ANTONIETTA PINKSTER, REBECCA LEEUWENBERG

Wat maakt MiS voor jou bijzonder (in vergelijking tot "gewone" mediations)?

Als je ons vraagt wat mediation in strafzaken voor ons zo bijzonder maakt, springt daar uit: dat je in relatief korte tijd tot zoveel kunt komen voor en met partijen. Het is een samengebald traject, je hebt in principe slechts twee intakes en één gezamenlijk gesprek, en daar moet het allemaal in gebeuren. Dat vraagt veel van je skills als mediator, niet alleen voor wat betreft de interventies die je inzet, maar ook met betrekking tot de hoge mate van zorgvuldigheid die je wilt hanteren. Er hangt immers voor beide partijen zóveel van af. Een verdachte die in de ontkenning schiet of de zaak bagatelliseert kan de aangever het gevoel geven dat die opnieuw slachtoffer is. Een aangever die enkel de hoogste straf en de meeste schadevergoeding wil, maakt het de verdachte buiten proportie moeilijk.

Nu is het een heel menselijk trekje om je fouten niet te willen toegeven, deze te verkleinen of te rechtvaardigen, meestal met een drogredenering – wie kent dat niet van zichzelf?

Als mediator let je daarom extra goed op, wat de impact van het verhaal van verdachte kan zijn voor de aangever. Dat doe je al in het intakegesprek, zodat je ook weet waartoe de verdachte bereid is. Van de aangever wil je in de intake weten wat hij of zij uit de mediation nodig heeft om weer verder te kunnen, of minimaal een stukje verder, ook als het om zwaardere misdrijven gaat. Onze ervaring is, dat de meeste mensen wel naar elkaar willen luisteren. Ook al blijven ze het soms oneens over de precieze toedracht, dan nog gebeurt er in het mediationgesprek genoeg voor partijen om te kunnen zeggen: "ja, daar heb ik wat aan gehad, ik kan het laten rusten" of "het is niet het antwoord wat ik had gehoopt, maar het is een antwoord en ik mag het daar mee oneens zijn."

Om een mediation in een strafzaak goed te begeleiden moet je met z'n tweeën zijn, en dat is meteen het tweede dat MiS bijzonder maakt: dat je als duo werkt en op die manier scherp blijft en van elkaar blijft leren. Wij hebben intussen heel veel zaken samen gedaan en iedere keer is het anders. De zaken zijn soms vergelijkbaar, maar de mensen maken het elke keer weer exclusief anders, en iedere keer is dat weer bijzonder om mee te maken.

Wat of welke MiS-gebeurtenis heeft de meeste indruk op je gemaakt en waarom?

De zaak die het meeste indruk gemaakt heeft? Dat is best moeilijk te zeggen, omdat elke zaak weer om verschillende redenen indruk maakt. Partijen komen zelf op de meest uiteenlopende, maar voor hen passende afspraken, die voor of door de rechter of de officier van justitie¹ niet gemaakt hadden kunnen worden.

Als we er toch één moeten uitkiezen, dan is het de zaak tussen een moeder van een overleden slachtoffer en de veroorzaakster van het dodelijk ongeval. Omdat het om een ongeval met dodelijk afloop ging, was de officier van justitie er bij betrokken. Intussen was vastgesteld, dat er geen strafbaar feit was gepleegd. Maar de moeder van het slachtoffer zat nog met vragen over de persoon achter dit verschrikkelijke ongeluk, en ook de bestuurster was door het ongeluk volkomen uit het lood geslagen en wilde 'graag' haar excuses aanbieden aan de familie. Op ons heeft vooral de moeder van het slachtoffer indruk gemaakt. Zij liet van meet af aan zien, geen haatgevoelens of wrok tegen de bestuurster te hebben. De moeder heeft de bestuurster zelfs 'toestemming' gegeven om verder met haar leven te gaan. Waardevol, omdat zij daar van

¹ In hoger beroep de advocaat generaal

VERVOLG

zichzelf juist geen recht op had. Tegelijkertijd hield de moeder goed voor ogen wat zijzelf uit de mediation wilde halen; zo is bijvoorbeeld afgesproken dat zij de regie heeft over of er na de mediation nog contact is tussen haar en de bestuurster. Ook gaf zij aan het op prijs te stellen dat de bestuurster zich als vrijwilliger sterk ging maken voor de donorvereniging. Aan het eind van de mediation nam zij een boek ter hand dat zij had samengesteld over haar zoon, en vroeg zij of de bestuurster dat in ontvangst wilde nemen. Die deed dat met overtuiging en ontroering. Dat was mooi, dat de moeder het gedenkboek niet zomaar overhandigde, maar zich er van vergewiste dat het welkom was.

MEDIATOR AAN HET WOORD

HANS FIBBE

Wat maakt MiS voor jou bijzonder (in vergelijking tot "gewone" mediations)?

Het bijzondere van MiS vind ik de grote betrokkenheid van de deelnemers. Mediations draaien allemaal om emoties, maar mediations in strafrecht dragen een extra lading: enerzijds de lading van het slachtoffer/de benadeelde en anderzijds die van de dader/verdachte. Beiden zijn zij geraakt: de een door een inbreuk van een delict op haar/zijn leven en de ander door de meestal toch onverwachte gevolgen van het eigen handelen.

Verder ervaar ik het oplossingspercentage als bijzonder, namelijk bijzonder hoog: MiS is haast altijd raak! Ten slotte ervaar ik de doorlooptijd en de concentratie op één dag als bijzonder: een MiS-traject beslaat in beginsel drie intensieve gesprekken achter elkaar door en vaak ligt er binnen één dag een getekende overeenkomst op tafel. Dat is fijn werken en terugzien op direct resultaat!

Wat of welke MiS-gebeurtenis heeft de meeste indruk op je gemaakt en waarom?

De meeste indruk maakte op mij de persoon die ernstig gepest was en die tijdens de caucus langzaam begon te begrijpen wat zijn eigen aandeel (niet zijn schuld) daarin was. Maar eigenlijk maakt iedere MiS indruk op mij, omdat het steeds gaat om mensen die vanuit hun geraakt-zijn even een klein stukje van hun levensverhaal laten zien.

MEDIATOR AAN HET WOORD

JEANNINE WESSELS

Wat maakt MiS voor jou bijzonder (in vergelijking tot "gewone" mediations)?

Ik doe voornamelijk familiezaken waarin ik doorgaans niet goed begrijp waarom door ouders – als de liefde tussen hen is opgedroogd – de kinderen tot hun slagveld worden veroordeeld en dat zij niet kunnen inzien dat hun vijandige houding jegens elkaar desastreus is voor de toekomst en positieve ontwikkeling van hun kinderen. In familiezaken gaat het dan niet om wie schuldig/onschuldig is. Echter in strafzaken is aangifte gedaan en lijkt het duidelijk dat het om verdachte(s) gaat die door zijn/haar gedrag slachtoffer(s) heeft gemaakt. Vaak in de praktijk blijkt dat de rol van verdachte en slachtoffer inwisselbaar is. Er is vaak veel leed verscholen achter de daad en dat is interessant puzzelwerk. Het doet een groter beroep op je vaardigheden en neutraliteit.

Wat of welke MiS-gebeurtenis heeft de meeste indruk op je gemaakt en waarom?

Een situatie van een MiS waarin ik vooraf dacht dat het niet zou gaan lukken een oplossing te vinden; het betrof kwetsbare jongvolwassenen die werden vertegenwoordigd door hun ouders. Door toepassing van de juiste interventietechniek (luisteren, observeren en vragen stellen) en de emotionele kant van de zaak voor beide partijen sterk te belichten, werd er door hen een fantastisch goede en werkbare oplossing aangedragen: zo simpel en eenvoudig kan het dus gaan. Het maken van afspraken was een 'fluitje van een cent' en amper 4 uur later gaven partijen elkaar de hand en liepen gezamenlijk naar buiten!!

Waarom?

Als mensen – ondanks alle ellende (bedreiging, beledigingen etc.) waarin zij al maanden verkeren – tóch in staat zijn met onze hulp boven zichzelf uit te stijgen, naar elkaar te luisteren en toekomst gericht kunnen/willen denken, dan is mediation in Strafzaken het mooiste vak/beroep dat er is!!

ARNO HEESTERS

Wat maakt MiS voor jou bijzonder (in vergelijking tot "gewone" mediations)?

De belangen in een "gewone" mediation zijn vaak lastig en moeilijk boven tafel te krijgen. Bij mediation in strafrecht is dat nog veel moeilijker omdat het heel veel vraagt van beide partijen maar ook van de mediator. Het is een zoektocht naar herstel voor beide partijen. In "gewone" mediations kennen partijen elkaar vaak al. Bij mediation in strafrecht ontmoeten ze elkaar vaak pas voor de tweede keer. Dat is confronterend, emotioneel en het is vaak ook moeilijk om elkaar onder ogen te komen. Als mediator kun je – door de intake-gesprekken die je voert – partijen gerust stellen en vaak al achterhalen wat hun belang is en welke wensen ze hebben, toekomstgericht. In het gezamenlijk gesprek kun je dan ook beter sturen richting de kern waar het om draait. Ik ervaar dat als zeer boeiend en vind het heel bijzonder dat ik daar als mediator deelgenoot van mag zijn. Tevens voelt het heel erg fijn dat je als mens en mediator in strafzaken een bijdrage mag leveren aan een "betere en mooiere wereld".

Wat of welke MiS-gebeurtenis heeft de meeste indruk op je gemaakt en waarom?

Dat was een Huiselijk Geweld zaak waarin we ons ernstig zorgen maakten om de kinderen van partijen, vooral door het gedrag van één van de partijen tijdens de mediation en de uitspraken die werden gedaan in het gesprek. Als mediator hebben we toen melding gemaakt van de situatie bij bureau AMK en de huisarts van betrokkene. Partijen waren daarvan op de hoogte en waren blij dat we die stap gezet hadden in het belang van hun kinderen maar ook voor hun zelf. Gelukkig werkte dat de-escalerend en konden we enkele weken later de mediationgesprekken hervatten met uiteindelijk goede en passende afspraken tussen beide partijen in het belang van hun kinderen.

MEDIATOR AAN HET WOORD

JULIETTE DEFOER

Wat maakt MiS voor jou bijzonder (in vergelijking tot "gewone" mediations)?

Mediation in strafzaken is voor mij meer bijzonder dan andere mediations om de volgende redenen:

- Je komt als mediator in aanraking met situaties, gebeurtenissen en mensen die je normaliter niet snel tegenkomt; het is echt een blik in een andere wereld;
- Ik vind het bijzonder om met slachtoffers en verdachten te werken, te merken dat rollen vaak door elkaar lopen omdat zij in praktijk beiden slachtoffer en verdachte zijn van dezelfde situatie, óf zelfs dat degene die aangifte heeft gedaan eigenlijk de aanstichter is.
- Ik vind het een uitdaging om er in gesprekken voor te zorgen dat slachtoffer en verdachte elkaars beleving inzien, accepteren en elkaar kunnen bereiken.
- Vaak zijn het ontroerende mediations – met een verdachte die echt spijt heeft en zijn oprechte excuus maakt – en een slachtoffer die de verdachte nu in een andere hoedanigheid ziet.

Wat of welke MiS-gebeurtenis heeft de meeste indruk op je gemaakt en waarom?

Een casus die veel indruk op mij maakte is de volgende – voor het gemak noem ik de oudere man "man" en de jonge automobilist "jongen":

Het incident

Een oudere man (78 jaar) fietste om 23.15 uur na een uurtje tennis en bestuursvergadering naar huis. Bij een kruising fietste hij rechtdoor: auto's mochten bij die kruising alleen rechts-, of links af. De man hoorde hoe er een auto met grote snelheid achter hem aan reed en op het moment dat hij de kruising over fietste, de auto met gierende remmen op enkele centimeters afstand

van hem tot stilstand kwam. De man viel van schrik bijna van zijn fiets en riep naar de jonge bestuurder (een jongen) "Heb je geen rijbewijs?!". Daarna stapte hij weer op de fiets en reed verder rechtdoor op de kruising.

De jongen reed met zijn auto achter de man aan, zette hem klem en stapte boos uit: met geheven armen kwam hij naar de man toe en riep: "Wat moet je nou, ouwe?!". Volgens de man weerde hij de jongen af door hem weg te duwen; hij voelde zich bedreigd. Volgens de jongen gaf hij hem echter een harde stomp. De jongen ging meteen bellen. De man dacht dat hij vriendjes ging bellen en maakte vlug foto's van de auto. Vlak daarna kwam een politieauto met twee agenten. Voordat de man er erg in had werd hem gesommeerd de fiets te laten staan en met de agenten mee te gaan. Op het bureau werd hij in een cel gezet, moest veters uit zijn schoenen halen, kledingstukken uit doen, mobieltje enz. afgeven. Hij mocht één telefoontje naar zijn vrouw doen om te zeggen dat hij niet thuis zou komen en de nacht op het politiebureau zou doorbrengen.

De volgende dag hoorde hij dat hem door de jonge bestuurder "mishandeling" ten laste werd gelegd, hij kon om 11.30 uur bij een rechercheur zijn verhaal doen en mocht daarna naar huis.

Er werd mediation aangeboden aan verdachte en slachtoffer, en beiden accepteerden dit.

Intake man (verdachte): de man (lang, grijs haar, sportief en vriendelijk voorkomen) vertelt dat hij zich helemaal doodschamt dat hij in een cel gezeten heeft. Hij was nog nooit met de politie in aanraking gekomen, had zelfs nog nooit een bekeuring gehad. Alleen zijn vrouw wist het, hun (volwassen) kinderen hadden ze uit

VERVOLG

schaamte niets verteld over het incident. Zijn vrouw en hij sliepen er niet meer van. Hij is heel erg blij dat mediation wordt aangeboden en wil niets liever dan dat dit opgelost wordt. Hij vertelt zijn verhaal.

Intake jongen (slachtoffer): jonge man (petje op, stevig postuur, komt zelfverzekerd binnen) vertelt zijn verhaal en zegt dat hij bekend is met aangifte doen vanuit zijn werk als portier bij een kroeg. Als wij hem vragen wat hij wil bereiken met de mediation zegt hij dat slachtofferhulp hem heeft aangeraden naar de mediation te gaan omdat hij dan ook meteen de schade kan regelen. Op de vraag wat voor schade hij geleden heeft is het antwoord "Immateriële schade: de oude man kwam bedreigend over, ook doordat hij foto's van mijn auto maakte."

Het gezamenlijke gesprek

Het verhaal van de fietser en de automobilist wijkt niet erg van elkaar af: de automobilist zegt:

"Ik stond toch op tijd stil.", en de fietser zegt dat hij hem wel een doodschrik bezorgde. De man kon zich er niets bij voorstellen dat de jongen hem als dreigend had ervaren. Waarom was hij hem met zijn auto achterna gekomen en waarom had hij hem klem gezet?

De jongen zei dat hij hem gediscrimineerd had: "Jij zei: 'Heb je geen rijbewijs.', en je denkt natuurlijk dat ik zo'n domme allochtoon ben die geen rijbewijs heeft."

Nu werd de man ineens heel boos: "Durf je mij van discriminatie te beschuldigen?". Hij pakte zijn telefoontje en liet de jonge man een foto zien van zijn schoonzoon: "Mijn schoonzoon heeft ook een Turkse achtergrond – en ik hou van hem als van mijn eigen zoon. Het spijt me als ik door mijn opmerking de indruk wekte te discrimineren."

Het gesprek veranderde van toon: de jongen en de man spraken nu rustiger verder over het incident.

De jongen vroeg waarom de man foto's van zijn auto maakte. De man vertelde dat hij zich erg bedreigd voelde en angstig was; hij nam foto's van de auto voor het geval hij in elkaar geslagen zou worden door de jongen en zijn vrienden (die hij verwachtte te komen toen de jongen ging bellen), dan zouden zij later misschien te traceren zijn.

De jongen zegt dat voor hem de zaak voldoende besproken is en als de man de foto's van zijn telefoontje haalt is het voor hem afgehandeld. De man heeft hier geen probleem mee en laat de jongen zien dat hij de foto's van zijn telefoontje haalt.

Daarmee is de kwestie voor beiden naar tevredenheid besproken.

De man stuurt later nog een mail naar ons – hij kan weer slapen... de zaak is geseponneerd.